

نام و نام خانوادگی:		برنام خداوند جان و خرد		نام آزمون: پایانی نوبت اول											
نام درس: علوم و فنون ۱		علوی		زمان: ۹۰ دقیقه											
پایه تحصیلی: دهم (انسانی)		مؤسسه علمی آموزشی علوی													
تاریخ برگزاری آزمون: ۱۴۰۲/۱۰/															
ردیف	سوالات علوم و فنون پایه دهم														
مبانی تحلیل متن (۲ نمره)															
۱	اگر بخواهیم واژه‌های «فمی بارست» و «حیله‌سازی» را در بیتی از نظر قلمرو زبانی بررسی کنیم، این واژه‌ها را باید به ترتیب جزو کدام یک از موارد زیر بدانیم؟ (۱) کاربرد تاریخی دستور - وجود واژگان کهن (۲) وجود واژگان کهن - ترکیب‌سازی														
۲	شعر زیر را بخوانید و به سؤالات پاسخ دهید. «به دام اقتاد روباهی سحرگاه / به روبه بازی اندیشید در راه که گر صیاد بیند هم چنینم / دهد حالی به گازر پوستینم» الف) این شعر باید با کدام لحن خوانده شود؟ ب) با توجه به حکمت و معرفتی که در این شعر نهفته است، آن را در رده کدام یک از انواع ادبیات زیر می‌توان جای داد؟ (۱) حماسی (۲) نمایشی (۳) غنایی (۴) تعلیمی														
۳	دو مورد از ویژگی‌های زبانی متن زیر را بنویسید. «به سر چاه، التفات نمود، موشان سیاه و سپید بیخ آن شاخ‌ها دایم می‌پریدند و او در آشنای این، تدبیری می‌اندیشید و خلاص خود را طریقی می‌جست، زنبور خله‌ای و قدری شهید یافت.»														
۴	با توجه به شعر زیر: «نهنگی بچه خود را چه خوش گفت: / به دین ما حرام آمد کرانه به موج آویز و از ساحل ببرهیز / همه دریاست ما را آشیانه» الف) شبکه معنایی واژگان را در شعر نشان دهید. (حداقل دو مورد) ب) کدام یک از شعرای زیر، سراینده این شعر است؟ (۱) صائب تبریزی (۲) اقبال لاهوری (۳) سهراب سپهری (۴) عطار نیشابوری														
تاریخ ادبیات (۲ نمره)															
۵	در هر مورد، واژه درست را از داخل کلمات انتخاب کنید. الف) زبان پارتی، در دروه اشکلتیان رایج بود و تا اوایل دوره (سامانی - ساسانی) نیز آثاری به این زبان، تألیف می‌شده است. ب) در قرن چهارم، شعر غنایی با دو شاعر مشهور، رودکی و (فردوسی - شهید بلخی) قوت و استحکام یافت.														
۶	هر یک از توضیحات ستون «الف»، مربوط به کدام یک از زبان‌های فارسی در ستون «ب» است؟ (یک مورد در ستون «ب» اضافه است.) <table><tr><td>الف</td><td>ب</td></tr><tr><td>الف) این زبان در شمال و شمال شرقی ایران متداول بوده است.</td><td>(۱) فارسی دری</td></tr><tr><td>ب) آثار برجای مانده از این زبان به خط میخی نوشته شده است.</td><td>(۲) زبان پارتی</td></tr><tr><td>پ) زبان رسمی دوران ساسانی بود و به ناحیه پارس تعلق داشته است.</td><td>(۳) زبان پهلوی</td></tr><tr><td></td><td>(۴) فارسی بلستان</td></tr></table>					الف	ب	الف) این زبان در شمال و شمال شرقی ایران متداول بوده است.	(۱) فارسی دری	ب) آثار برجای مانده از این زبان به خط میخی نوشته شده است.	(۲) زبان پارتی	پ) زبان رسمی دوران ساسانی بود و به ناحیه پارس تعلق داشته است.	(۳) زبان پهلوی		(۴) فارسی بلستان
الف	ب														
الف) این زبان در شمال و شمال شرقی ایران متداول بوده است.	(۱) فارسی دری														
ب) آثار برجای مانده از این زبان به خط میخی نوشته شده است.	(۲) زبان پارتی														
پ) زبان رسمی دوران ساسانی بود و به ناحیه پارس تعلق داشته است.	(۳) زبان پهلوی														
	(۴) فارسی بلستان														

نام و نام خانوادگی:		برنام خداوند جان و خرد		نام آزمون: پایانی نوبت اول													
نام درس: علوم و فنون ۱		علوی		زمان: ۹۰ دقیقه													
پایه تحصیلی: دهم (انسانی)		مؤسسه علمی آموزشی علوی		تاریخ برگزاری آزمون: ۱۴۰۲/۱۰/۱۰													
ردیف	سوالات علوم و فنون پایه دهم																
۷	جاهای خالی را با واژه‌های مناسب کامل کنید. الف) آثار ادبی منشور و منظوم زبان بهلوی از بین رفته است ولی ترجمه عربی و فارسی و بعضی از آن‌ها مانند «.....» و «هزار و یک شب» در دست است. ب) در قرن چهارم و اوایل قرن پنجم، کسی که قصیده تمام و کمال در موضوع تعلیمی سرود، «.....» بود؛ سپس «ناصر خسرو» شیوه او را ادامه داد.																
۸	توضیح زیر، مربوط به کدام اثر است؟ «این کتاب حدود سال ۳۴۴ هـ. ق.» به دست عده‌ای از دانشوران خراسان نوشته شد. (۱) تاریخ بلعمی (۲) شاهنامه ابومنصوری (۳) ترجمه تفسیر طبری (۴) تاریخ الرسل و الملوك																
موسیقی شعر (۶ نمره)																	
۹	در کدام یک از ابیات زیر وزن و آهنگ کوبنده و کوتاه است و بار حماسی فضای شعر را غنی‌تر کرده است؟ الف) پر سر خشم است هنوز آن حریف یا سخنی می‌رود اندر رضا؟ ب) برآمد خروش سیاه از دو روی جهان شد بر از مردم جنگجوی																
۱۰	هر یک از نمودهای عاطفی زیر، از کدام بیت دریافت می‌شود؟ مقابل آن بنویسید. (یک نمود عاطفی اضافه است.) «امید - شادی - یأس» الف) مرا در منزل جنان چه امن عیش چون هردم / جرس فریاد می‌دارد که برنیدید محمل‌ها: (.....) ب) ملکی که پریشان شد از شومی شیطان شد / باز آن سلیمان شد، تا باد چنین بادا: (.....)																
۱۱	الف) در شعر زیر از مولوی، تناسب و همسویی وزن و بر قدرت اثرگذاری این سروده افزوده است. «مرده بدم زنده شدم، گریه بدم خنده شدم / دولت عشق آمد و من دولت پاینده شدم» ب) سعدی در شعر زیر، سخن خویش را با وزن و آهنگی درآمیخته است که به آسانی حالت درونی او را به خواننده منتقل می‌کند. «ماهه چشمیم و تو نور ای صنم / چشم بد از روی تو دور ای صنم»																
۱۲	درستی یا نادرستی هر کدام از عبارتهای زیر را مشخص کنید. الف) وزن در شعر جنبه تزئینی ندارد. ب) وزن امری حسی است و بیرون کسی که آن را درمی‌یابد وجود دارد. پ) وزن، اسلسی‌ترین عامل پیدایش شعر است. <table><tr><td>درست</td><td>☐</td><td>نادرست</td><td>☐</td></tr><tr><td>درست</td><td>☐</td><td>نادرست</td><td>☐</td></tr><tr><td>درست</td><td>☐</td><td>نادرست</td><td>☐</td></tr></table>					درست	☐	نادرست	☐	درست	☐	نادرست	☐	درست	☐	نادرست	☐
درست	☐	نادرست	☐														
درست	☐	نادرست	☐														
درست	☐	نادرست	☐														
۱۳	واج «ی» و «و»، همزمان، در سه واژه صامت هستند؛ آن‌ها را مشخص کنید. «وراندازی - باور - گواریدن - ویرایش - روییدن - پیوستن»																
۱۴	وزن کدام یک از مصراع‌های زیر از تکرار منظم «U - - -» ساخته شده است؟ الف) عجب نیست از گل که خندد به سروی ب) تو را من چشم در راهم، شباهنگام																
۱۵	با توجه به بیت زیر، به سؤالات پاسخ دهید. «من از اینجا به ملامت نروم / که من اینجا به امیدی گروم» الف) با خوانش دقیق شعر بگویید مصراع اول چند صامت و چند مصوت دارد؟ تعداد صامت: تعداد مصوت: ب) واج «و» در «گروم» صامت است یا مصوت؟																

نام و نام خانوادگی:		برنام خداوند جان و خرد		نام آزمون: پایانی نوبت اول							
نام درس: علوم و فنون ۱		علوی		زمان: ۹۰ دقیقه							
پایه تحصیلی: دهم (انسانی)		مؤسسه علمی آموزشی علوی		تاریخ برگزاری آزمون: ۱۴۰۲/۱۰/							
ردیف	سوالات علوم و فنون پایه دهم										
۱۶	بیت زیر، چند هجای کشیده دارد؟ «تا رنج تحمل نکنی گنج نبینی / تا شب نرود، صبح پدیدار نباشد» (۱) پنج (۲) دو (۳) سه (۴) چهار										
۱۷	با توجه به شعر زیر: «نشاید که خویان به صحرا روند / همه کس شناسد و هر جا روند حلاست رفتن به صحرا، و لبیک / نه انصاف باشد که بی ما روند» الف) بیت اول را در جدول زیر هجابتی کنید و نشانه‌های هجایی آن را نیز بنویسید. <table><tr><td>مصرع اول</td><td></td></tr><tr><td>مصرع دوم</td><td></td></tr><tr><td>نشانه‌های هجایی</td><td></td></tr></table> ب) علامت‌های هجایی شعر بالا با کدام یک از مصرع‌های زیر می‌تواند یکسان باشد؟ (۱) که معنی بماند نه صورت به جای (۲) که در این جمن پای در گل نشیند (ب) واج «ه» در کدام واژه شعر، صامت است؟ (یک مورد را بنویسید)					مصرع اول		مصرع دوم		نشانه‌های هجایی	
مصرع اول											
مصرع دوم											
نشانه‌های هجایی											
زبانی‌شناسی (۶ نمره)											
۱۸	واج آرایی بیت زیر با مصوت کوتاه، در کدام بیت نیز مشاهده می‌شود؟ «خواب نوشین بامداد رحیل / باز دارد پیاده را ز سیل» (۱) ما را سری است با تو، که گر خلق روزگار / دشمن شوند و سر برود، هم بر آن سریم (۲) دوستان، عیب من بیدل حیران مکنید / گوهری دارم و صاحب نظری می‌جویم										
۱۹	در بیت‌های زیر، نمونه‌های واج آرایی را بیابید. الف) سرو را بین بر سماع بلبلان صبح‌خیز / همچو سرمستان به بستان، پای کوب و دست زن ب) ای تکیه‌گاه و پناه / زیباترین لحظه‌های / پر عصمت و پر شکوه و تنهایی و خلوت من / ای سَطّ شیرین پر شوکت من										
۲۰	در کدام بیت، بیش‌ترین واژه آرایی مشاهده می‌شود؟ (۱) گر اظهار بشیمانی کند گردون مشو ایمن / که بدعهد از بشیمانی، بشیمان زود می‌گردد (۲) عمر ما را مهلت امروز و فردای تو نیست / من که یک امروز مهمان توام، فردا چرا؟										
۲۱	با توجه به بیت «بیش از اینت بیش از این، اندیشه عشاق بود / مهرورزی تو با ما شهره آفاق بود.» جاهای خالی مستن زیر با کدام گزینه کامل می‌شود؟ «در این بیت، شاعر صامت را در واژه آورده است؛ یعنی این واج بیش از هر صامت دیگری تکرار شده است. (۱) «ی» - شش (۲) «ش» - پنج (۳) «ر» - سه (۴) «ا» - نه										
۲۲	در کدام بیت، هر دو آرایه واژه آرایی و واج آرایی (مصوت) مشاهده می‌شود؟ آرایه‌ها را در جای مشخص شده بنویسید. الف) سرو را بین بر سماع بلبلان صبح‌خیز / همچو سرمستان به بستان، پای کوب و دست زن ب) گو بهار دل و جان باش و خزان باش، از نه ای بسا باغ و بهاران که خزان من و توست واج آرایی مصوت: واژه آرایی:										

نام و نام خانوادگی:		برنام خداوند جان و خرد	نام آزمون: پایانی نوبت اول
نام درس: علوم و فنون ۱		علوی	زمان: ۹۰ دقیقه
پایه تحصیلی: دهم (انسانی)		مؤسسه علمی آموزشی علوی	تاریخ برگزاری آزمون: ۱۴۰۲/۱۰/
ردیف	سوالات علوم و فنون پایه دهم		
۲۳	در هر کدام از جملات زیر، کدام واژه‌ها با یکدیگر سجع ساخته‌اند؟ نوع سجع‌ها را بنویسید. (الف) همه کس را عقل خود به کمال است و فرزند خود به جمال. (ب) ملک بی دین باطل است و دین بی ملک ضایع.	۱ نمره	
۲۴	نوع سجع‌های موجود در هر عبارت را مقابل آن بنویسید. (الف) الهی اگر بهشت، چون چشم و چراغ است، بی دبدار تو، درد و داغ است. (ب) طالب علم عزیز است و طالب مال، ذلیل. (پ) این دلق موسی است مرقع و آن ریش فرعون است مرصع.	۰/۷۵ نمره	
۲۵	نوع سجع دو واژه زیر را بنویسید و به جای واژه دوم، واژه‌ای بگذارید که بالاترین ارزش موسیقایی را در میان سجع‌ها داشته باشد. «خواب - مهتاب»	۰/۵ نمره	
۲۶	با توجه به متن زیر، به سوالات پاسخ دهید. «در ایام طفولیت منعبد و شب‌خیز بودم و مولع زهد و برهیز» (الف) نام سجع موجود در عبارت بالا چیست؟ (ب) اگر به جای واژه «برهیز» واژه «نیز» بگذاریم، چه نوع سجعی ساخته می‌شود؟	۰/۵ نمره	
۲۷	واژه‌های «.....» و «.....» در عبارت زیر، سجع ساخته‌اند. «پادشاهی اوراست زینده، خدایی اوراست درخورنده، بلندی و برتری از درگاه او جوی و بس»	۰/۷۵ نمره	
۲۸	در بیت زیر، بین کدام واژه‌ها سجع متوازی برقرار شده است؟ «در رفتن جان از بدن، گویند هر نوعی سخن / من نیز به چشم خویشتن دیدم که جانم می‌رود»	۰/۲۵ نمره	
نقد و تحلیل نظم و نثر (۴ نمره)			
۲۹	با توجه به متن زیر، به سؤالات پاسخ دهید. «روزی خواجه گفت غلام را: «ای غلام، اگر این بار دیگر سفر دریا برآوری و باز آیی، تو را از مال خویش آزاد کنم و سرمایه وافر دهم که کفاف آن را پیرایه عفاف خود سازی و همه عمر پشت به دیوار فراغت بساز دهی.» غلام به روی تقبل و تکفل پیش آمد و ... بار در کشتی نهاد و خود درنشت ... ناگاه بادهای مخالف سفینه را در گردانیدند و بار آبگینه املش خرد بشکست.» (الف) دو ویژگی زبانی در متن پیدا کنید و بنویسید. (ب) دو اضافه تشبیهی موجود در متن را بنویسید.	۲ نمره	
۳۰	حکایت زیر را بخوانید و به سؤالات پاسخ دهید. «پارسا زاده‌ای را نعمت بی‌کران به دست افتاد. فسق و فجور آغاز کرد. باری، به نصیحتش گفتیم: ای فرزند، دخل، آب روان است و عیش، آسیاب گردان. یعنی خرج فراوان کردن، مسلم کسی را باشد که دخل معین دارد. چو دخلت نیست خرج آهسته‌تر کن / که می‌گویند ملأحان سرودی اگر باران به کوهستان نیارد / به سالی دجله گردد خشک رودی پسر، این سخن در گوش نیاورد و بر قول من اعتراض کرد و گفت: برو شادی کن ای بار دل‌افروز / غم فردا شاید خورد امروز» (الف) آرایه تضاد را در حکایت بیابید و بنویسید. (ب) نویسنده در کدام قسمت متن از «تمثیل» بهره برده است؟ آن را مشخص کنید. (پ) کدام واژه‌ها در حکایت سجع به وجود آورده‌اند؟ (ت) دو ویژگی زبانی متن را بنویسید.	۰/۵ نمره ۰/۵ نمره ۰/۵ نمره ۰/۵ نمره	